

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. a Idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

NOTÆ.

1. ^a **S**Enonensis.) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. & post Concil. Lateran. part. 14. cap. 7. legitur Exoniensis: & additur in dicto capite 1. pars capituli sicut dignum. Unde cognoscitur in præsentitextu referri partem textus in cap. sicut dignum, de homicidio; & ita inscriptionem restituendam esse, Alexander III. Bartholomeo Exoniensi Episcopo. Et ex eadem Decretali sunt textus sequentes: & ideo compilatores hanc epistolam in partes fecerunt, & dividerunt, non alia de causa, quam ut casus in ea decisos separarent, & non ita diffusam decretalem compilarent.

b *Scholares.*) De scholaribus, & eorum variis acceptionibus egi in cap. 1. de celebratione Missarum.

2. ^c **Canonem illum.**) Innocentii II. videlicet, editum in Synodo Romana, transcriptum à Gratiano in cap. si quis suadente 17. quest. 4. quem innovavit Eugenius III. in Synodo Rom. can. 3. in hæc verba: Nihilominus præsentis scriptis serie prædecessoris nostri felicitis memoria Pape Innocentii statutum confirmantes decernimus, ut si quis suadente diabolo tanti sacrilegii reatum incurrerit, quod in clericum, vel monachum violentas manus injiciat, anathemati subjaceat, & nullus Episcoporum illum presumat absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui presentetur. & ejus mandatum suscipiat. Refert Manrique tom. 2. annal. Cisterc. anno 1148. c. 4. Quæ constitutio firmari potest ex variis Conciliorum canonibus congestis à Crespetio in summa. verbo Clerici non sunt cædendi, Antonio Augustino in epit. juris Pont. lib. 33. tit. 1. part. 4. Vighellio in methodo juris can. fol. 49. & latè exponunt privilegium hujus canonis ultra congestos à Cenedo ad Decret. collect. 24. & Barbosa in dicto cap. si quis suadente, Petrus Gregorius lib. 4. partit. tit. 9. cap. 10. & tit. 16. cap. 11. Fragofo de regim. Christ. Reip. part. 2. lib. 1. disp. 2. Delbene de immunit. tom. 1. cap. 3. dubit. 4. Scortia in select. Pontif.

constit. epit. 29. theorem 69. Saufay in Panopli. cleric. 3. part. axiom. 2. Diana part. 9. tract. 4. per tot. Hieronymus Garcia in summa. tract. 1. difficult. 3. per tot. Gibalinus de censur. in synop. verbo Injuria.

d *Puberes annos.*) De pubertate egi in cap. 1. de despons. impub. Impuberes hoc casu ætas excusat, non à censura, si jam erant doli capaces, sed propter teneram ætatem rationis pollent, cum nec peccare mortaliter possint, ideo nec excommunicationem contrahere, ut latè probant Narbona de atate ad actus humanos. anno 10. & dimidio, quest. 8. Gibalinus de censur. disquisit. 3. quest. 4. Si autem jam pleno rationis usu pollent, etsi ad pubertatis annos non pervenerint, incidunt in censuram canonis: sed propter ætatem possunt ab Episcopo absolvi, ex præsentitextu; immò etsi ob violentam manuum injectionem jam puberes absolutionem perierint, possunt per Episcopum absolvi, cap. final. hoc tit.

e *locosa.*) Quia cum eo casu non detur peccatum in ipso percussente, non incurritur hæc censura. Villalobos in summa. tom. 1. tract. 17. difficult. 22. num. 3. Portel. in dub. regul. verbo Manus violenta, num. 4. Diana part. 9. tract. 4. resol. 43. per tot.

f *Disciplina.*) Unde Magister, vel Prælati potest clericum subditum, & discipulum etiam in sacris constitutum pro ratione culpæ punire, absque eo, quod incidat in censuram hujus canonis, cap. ex tenore, cap. ex voluntate, hoc tit. docent Gibalinus ubi supra, num. 5. Castropalao tom. 6. oper. moral. disput. 14. dub. 15. num. 190. Diana dicit. tract. 4. resol. 21. dum tamen ipsa correctio modica sit, juxta tradita in cap. presbyterum de homicidio: & etiam superior sua correctione ad sanguinis effusionem non perveniat, juxta tradita in cap. 1. de calumn. & tradenda infra in cap. universitatis: & an idem procedat in patre percussente filium sacris ordinibus initiatum, dicemus infra in cap. cum voluntate.

CAPVT II.

^a Idem.

Monachi verò, & canonici regulares, quocunque modo se in claustris percussent, non sunt ad eandem Sed. mittendi, sed secundum providentiam, & discretionem sui Abbatis disciplinæ subdantur: & si discretio Abbatis non sufficit, ad eorum correctionem est diœcesani Episcopi providentia adhibenda.

NOTÆ.

1. ^a **Idem.**) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. & post Concil. Lateran. part. 14. cap. 8. & refertur in præsentitextu pars textus antecedentis. Ejus meminerunt Innocentius III. in cap. cum illorum 32. Honorius III. in cap. considerata, 50. hoc titulo.

COMMENTARIUM.

2. **L**icet Abbates non possint absolvere monachos ab excommunicationibus incurtis, quæ in jure reperiuntur statuta, Clement. 1. de privileg. quia etsi Episcopus, ubi Pontifex non reservat

sibi absolutionem, possit absolvere, quia absolutio illi censetur permitti, cap. nuper 29. hoc tit. non tamen æquè hoc procedit in inferiori Prælate, ut est Abbas; & sic ipse monachos proprios non potest absolvere ab excommunicatione in jure statuta, ut in præsentitextu violentæ manus injectæ à monacho in monachum; quia plerumque contingit, ut monachi suggerente humani generis adversario se invicem percussant: quare illis prohibitum est deferre cultellos acutos. Arnulphus Episcopus Lexov. epist. ad Alex. & Papam. ibi: Ac nisi de cultellis eorum pugionem provida sustulisset antiquitas, sapius usque ad alternas etiam mortes intemperantia desavisset. Et ne ita facile daretur monachis materia vagandi, ut rescriptis Bonifacius

Bonifacius VIII. *in cap. 21. hoc tit. in 6.* ideo conceditur Abbati, ut possit in præfenti casu beneficium absolutionis monachis impendere, *cap. canonica. hoc tit. cap. quoniam, de vita & honest. cleric. docuerunt Germonius lib. 3. de sacror. immunit. cap. 9. num. 26. Suarez de censur. disput. 22. sect. 1. Tamburin. de jure Abbat. tom. 2. disput. 14. quest. 10. Gibalinus ubi supra* Itaque religiosus percussus religiosum ejusdem ordinis, potest absolvi à Priore, Guardiano, Præposito, seu ejus Prælato; dum tamen percussio gravis, & enormis non sit, *cap. canonica, hoc tit. ubi restringitur generaliter præ-*

sentus. Si verò Religiosus percusserit religiosum alterius Ordinis, poterit absolvi à proprio Prælato, sed præfente Prælato religiosi offensæ; atque ita utriusque Prælati consensu imponi debet condigna satisfactio, *cap. cum illorum, hoc tit.* Religiosus verò, qui clericum sæcularem percussit, non à suo Prælato præfente Episcopo, sed ab Episcopo tantum, si percussio levis fuerit, absolvi debet, *dict. cap. cum illorum. cap. religiosi, eod. tit. lib. 6. quos, & alios, casus prosequuntur Fragolo dicto lib. 1. disput. 2. §. 3. Diana dict. tract. 4. resol. 49. cum quatuor sequent. Tamburin. dicta. disp. 54.*

CAPVT III.

Idem.

SI verò aliquis alicujus potestatis ostentius sub prætextu officii sui malignatus clericum læserit, ab Episcopo suo potest absolvi, nisi fortè eundem clericum vulneravit graviter, Officialis verò pro injectione manuum in clericum non potest sine mandato Romani Pontificis absolutionis beneficium promereri, quia nulli laico super clericum tanta datur auctoritas, nisi fortè turbam arcendo irruentem, non ex deliberatione, sed fortuito casu clericum lædat. Si verò clericum vim sibi inferentem vi repellat, vel lædat, non debet propter hoc ad Apostolicam Sedem transmitti, si in continenti vim vi repellat, cum vim vi repellere omnes leges, omniaque jura permittant, Nec ille compellendus est ad Apostolicam Sedem venire, qui in clericum cum uxore, matre, vel sorore, vel filia sua propria turpiter inventum manus injecerit violentas. Cæterum si in stupro, vel adulterio, quando ea, cum qua stuprum, vel adulterium committitur, ipsum ita proximam consanguinitatis lineam non contingit, ceperit, aut in eum violentas manus injecit, non à sententia illius excommunicationis erit immunis.

NOTÆ.

a [Dem.] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 4.* & post Concil. Lateran. *part. 14. cap. 9.* & etiam textus hic spectat ad eandem Decretalem.

b [Officialis verò.] Et ita Principum janitores, ostiarii, & cæteri officiales, si arcendo turbam clericum leviter percusserint, possunt à proprio Episcopo absolvi; si autem sibi arrogando jurisdictionem, quasi id sibi permissum fuerit, non possunt ab Episcopo absolvi, ut probant Suarez *dicta disput. 22. sect. 1. Castropalao tom. 6. disput. 3. puncto. 23. §. 4. Diana dict. tract. 4. part. 9. resol. 55.*

c [Repellat.] Quia cum ille, qui se defendit, nullam culpam admittat, ut probavi *in cap. 2. de homicidio*, ideo nec præfentem canonis excommunicationem incurrit, *cap. ex tenore, hoc tit.* ex quo principio varias illationes deducunt Castropalao *dict. §. 3. Molina de justitia tract. 2. disp. 55. num. 3. Gibalinus in synop. verbo Injuria, num. 4.* & qui in continenti, & in rixa honoris defendendi causâ clericum percussit, censuram non incurrit, quia percussit per accidens ut talem, non suadente diabolo sed percussus irâ, vel honoris amore. Suarez *de censur. disput. 22. sect. 1. ex num. 33. Saurus in clavi Regia, lib. 3. cap. 27. num. 20. Balleus verbo Excommunicatione 2. §. unico, Barbosa in cap. si quis suadente, num. 56.*

d [Uxore.] Quia gravis dolor injuriæ acceptæ eum excusat, argumento legis Græchus. *Cod. ad leg. Jul. de adult. junctis traditis in cap. 1. de his qua vi*

quare desideratur, ut maritus excusetur ab hac censura, quod in ipso actu turpi clericum apprehendat, ut constat ex hoc textu, *ibi, turpiter inventum.* Vnde dubitari solet, an maritus, qui non casu, sed datâ operâ, & deliberato animo expectavit clericum adulterum, ut vindictam sumeret, excusetur ab hac excommunicatione; Et illum non excusari, etiam si turpiter cum uxore apprehendat, quia hoc non est illum invenire, sed expectare, docuerunt Layman *lib. 1. summa, tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 8. Catharius decisi. Mediolan. decisi. 3. num. 5. Emanuel Rodriguez in summa, tom. 1. cap. 144. num. 18.* Sed contrarium tenuerunt plures, quos refert & sequitur Barbosa *in præfenti, num. 7.* & aliis relatis Hieronymus Garcia *in summa, tract. 1. difficult. 3. dub. 1. puncto 4. num. 75. Fragolo dict. 2. part. de regim. lib. 1. disput. 2. §. 1. num. 35. Diana part. 9. tract. resol. 2. Gibalinus ubi supra.* In qua opinionum varietate distinguendum credo, an ex dolo viri, aut uxoris clericus adulter vocatus fuerit, aut detentus, ut ita vindictam sumere possint; nam eo casu, cum non possit dici clericus inventus, sed evocatus, & dolosè attractus, excusari non potest ab excommunicatione; si verò absque dolo, licet proditoriè, fuerit percussus, immunis est ab hac censura. Prosequuntur Belleterus *part. 1. disquisit. cleric. pag. 181. Castropalao dict. disput. 3. puncto. 13. §. 3.* & textum hunc protrahendum esse ad percipientem clericum repertum cum sponsa de præfenti, non verò de futuro, docuerunt Molina *de justitia tract. 3. disput. 55. num. 5. Diana part. 4. tract. 4. resol. 32.*

CAPUT